

חק לישראל – פרשת מקץ יום ג'

תורה – בראשית פרק מא'

(יא) וּנְחַלְמָה חֲלוֹם בְּלֵילָה אֶחָד אֲנִי וְהוּא אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלָמוֹ חֲלָמוֹנוּ: (יא)
 וּנְחַלְמָה חֲלוֹם בְּלֵילָה אֶחָד אֲנִי וְהוּא אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלָמוֹ חֲלָמוֹנוּ: (יא) וּנְחַלְמָה חֲלָמוֹ חֲלָמוֹנוּ:
 חֲד אֲנָא וְהוּא גְבַר כְּפִשְׁרוֹ חֲלָמִיָּה חֲלָמוֹנָא:

(יב) וְשָׁם אֶתְנֹו נַעַר עֵבְרִי עֶבֶד לְשֵׁר הַטְּבָחִים וְנִסְפָּר לוֹ וַיִּפְתֹּר לָנוּ אֶת
 חֲלָמוֹתֵינוּ אִישׁ כְּחֲלָמוֹ פֶּתֶר: (יב) וְשָׁם אֶתְנֹו נַעַר עֵבְרִי עֶבֶד לְשֵׁר הַטְּבָחִים וְנִסְפָּר לוֹ
 וַיִּפְתֹּר לָנוּ אֶת חֲלָמוֹתֵינוּ אִישׁ כְּחֲלָמוֹ פֶּתֶר: (יב) וַתִּמְן עֲמָנָא עוֹלָם עֲבָרָא עֲבָרָא לְרַב קְטוּלִיָּא
 וְאַשְׁתַּעֲיָנָא לִיָּה וּפְשֵׁר לָנָא יֵת חֲלָמוֹנָא גְבַר כְּחֲלָמִיָּה פְשֵׁר:

(יג) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פֶּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה אֵתִי הַשִּׁיב עַל כַּנִּי וְאַתּוֹ תִּלְהָ: (יג) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר
 פֶּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה אֵתִי הַשִּׁיב עַל כַּנִּי וְאַתּוֹ תִּלְהָ: (יג) וְהוּוּה כְּמָא דִּי פְשֵׁר לָנָא כֵּן הוּוּה יֵתִי אֶתִיב
 עַל שְׂמוּשֵׁי וַיִּתִּיָּה עֲלָב:

(יד) וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיעֶהוּ מִן הַבּוֹר וַיִּגְלַח וַיַּחְלֶף שְׂמֹלֶתוֹ
 וַיָּבֵא אֶל פְּרָעָה: (יד) וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיעֶהוּ מִן הַבּוֹר וַיִּגְלַח וַיַּחְלֶף
 שְׂמֹלֶתוֹ וַיָּבֵא אֶל פְּרָעָה: (יד) וַשְׁלַח פְּרָעָה וַקְרָא יֵת יוֹסֵף וְאַרְהִיטוּהִי מִן בֵּית אֲסִירֵי וְסַפֵּר וְשֵׁנִי כְּסוּתִיָּה
 וְעַל לוֹת פְּרָעָה:

(טו) וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל יוֹסֵף חֲלוֹם חֲלָמוֹתַי וּפִתְרָן אֵין אֶתּוֹ וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ
 לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפִתְרָן אֶתּוֹ: (טו) וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל יוֹסֵף חֲלוֹם חֲלָמוֹתַי וּפִתְרָן אֵין
 אֶתּוֹ וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפִתְרָן אֶתּוֹ: (טו) וַאֲמַר פְּרָעָה לְיוֹסֵף חֲלָמוֹתַי
 וּפְשֵׁר לִית לִיָּה וְאֲנָא שְׂמַעִית עֲלֶיךָ לְמִימַר דְּאֶת שְׂמַע חֲלָמוֹתַי לְמִפְשֵׁר יִתִּיָּה:

רש"י

חזרון אלכא (ב"ר) מענה עמוקה של אוחו
 דליק הקצור בחזרון לקיים מה שנאמר
 לאברהם זין הבתרים (לעיל טו) כי גר יהיה
 זרעך: ויצא שכמה – (כוטה יא) מקום מוכן
 לפורעניות שם קלקלו השבטים שם ענו את
 דינה שם נחלקה מלכות בית דוד שנאמר
 (מ"א יב) וילך רחבעם שכמה:
 (טו) וימלאהו איש – (תנחומא) זה גבריאל
 שנאמר (דניאל ט) והאיש גבריאל:

(יא) שמר את הדבר – היה ממתין ומלפנה
 מחי יצא וכן (ישעיה כו) שומר אמונים וכן
 (איוב יד) לא תשמור על חטאתי לא תמתין:
 (יב) לרעות את לאן – נקוד על את שלא
 הלכו אלכא לרעות את עצמן (ב"ר):
 (יג) הנני – לשון ענוה וזריזות נזדרז למרות
 אציו ואף ע"פ שהיה יודע באחיו ששונאין
 אותו:
 (יד) מעמק חזרון – והלא חזרון זה
 שנאמר (במדבר יג) ויעלו בנגב ויצא עד

נביא – מלכים פרק ג' כה-כח פרק ד' א'

(כה) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גְּזֵרוּ אֶת הַיֶּלֶד הַחַי לְשָׁנַיִם וַתִּנּוּ אֶת הַחֲצִי לְאַחַת וְאֶת
 הַחֲצִי לְאַחַת: (כה) וַאֲמַר מַלְכָא פְסוּקוּ יֵת רַבִּיָּא חַיָּא לְתַרִּין גְזֵרִין וְהָבּוּ פִלְגָא לְחַדָּא וּפִלְגָא לְחַדָּא:

חק לישראל – פרשת מקץ יום ג'

(כו) וַתֹּאמֶר הָאֵשֶׁה אֲשֶׁר בָּנָה הַחִי אֶל הַמֶּלֶךְ כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל בְּנָהּ וַתֹּאמֶר בִּי אֲדַנִּי תָּנּוּ לָהּ אֶת הַיְלֹד הַחִי וְהַמֵּת אֶל תְּמִיתָהּ וְזֹאת אִמְרַת גַּם לִי גַם לָךְ לֹא יִהְיֶה גְזֵרוֹ: (כו) ואמרת אתה די ברה היא למלכא ארי אתגללו רחמיה על ברה ואמרת בבועו רבוני הבו לה ית רביא היא ומקטל לא תקטלוניה ודא אמרא אף דלי אף דילך לא יהי פסוקו:

(כז) וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תָּנּוּ לָהּ אֶת הַיְלֹד הַחִי וְהַמֵּת לֹא תְמִיתָהּ הִיא אִמּוֹ: (כז) ואתיב מלכא ואמר הבו לה ית רביא היא ומקטל לא תקטלוניה היא אמיה:
(כח) וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר שִׁפֵּט הַמֶּלֶךְ וַיֵּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי חֲכָמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט: (א) ושמעו כל ישראל ית דינא דדן מלכא ודחילו מן קדם מלכא ארי חזו ארי חוכמתא מן קדם יי במעוהי למעבד דינא:
(א) וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל: (א) והוה מלכא שלמה מלכא על כל ישראל:

רס"י

(כז) היא אמו – צת קול הופיעה ואמרה: היא אמו (מכות כג ב):

כתובים – משלי ט ז-יא

(ז) יִסֵּר לִץ לֶקַח לוֹ קֶלֶן וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוֹמוֹ: (ז) דרדי ממיקנא נסיב ליה צערא ומכסנותא לרשיעא מומא הוא ליה:
(ח) אֵל תּוֹכַח לִץ פֶּן יִשְׁנֹאךָ הוֹכַח לְחָכָם וַיֵּאָהֱבֶךָ: (ח) לא תכוס לממקנא דלא נסניך אכיס לחכימא דנרחמך:
(ט) תֵּן לְחָכָם וַיִּחַפּוּ עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק וַיּוֹסֶף לֶקַח: (ט) תן לחכם ויחפם עוד הודע לצדיק ויוסף לקח:
(י) תַּחֲלַת חֲכָמָה יֵרָאֵת יְהוָה וְדַעַת קְדָשִׁים בִּינָה: (י) שירוי דחכמתא דחלתיה דאלהא וידיעתא דקדישי ביונא:
(יא) כִּי בִי יִרְבּוּ יְמֵיהָ וַיּוֹסִיפוּ לָךְ שְׁנוֹת חַיִּים: (יא) מטול דבה נסגין יומתך ויוספון לך שניא דחיי:

רס"י

(ז) ומוכיח לרשע מומו – מוס הוא למוכיח
שזה מחרפו ואינו שומע לו זו היא אזהרה
שאסור לדבר עם המסיתים מדרך הישרה
אפילו להוכיחם ולקרצם:
(ט) תן לחכם ויחכם עוד – לתלמיד הגון
(שנה) ומדרך אגדה נאמר לנח מכל הבהמה
הטהורה וגו' (בראשית ו) וכשיאל ויקח מכל
הבהמה וגו' (בראשית ו) אמר מה ראה

הקצ"ה להרבות באלו אלף שר' שאקריב לו
מהן. הודע לצדיק – חכמה. והוא יוסף לקח
– מדעתו ועל שמועתו:
(י) תחלת חכמה יראת ה', ודעת קדושים –
היא עיקר הבינה:
(יא) ויוסיפו לך שנות חיים – שנים של חיים
הם של פרנסה ועושר:

חק לישראל – פרשת מקץ יום ג'

משנה – יבמות פרק י'

(א) האשה שהלך בעלה למדינת הים, ובאו ואמרו לה, מת בעליך, ונסת, ואחר כך בא בעלה, תצא מזה ומזה, וצריכה גט מזה ומזה. ואין לה כתובה ולא פרות ולא מזונות ולא בלאות, לא על זה, ולא על זה. אם נטלה מזה ומזה, תחזיר. והולך ממזר מזה ומזה. ולא זה וזה מטמאין לה, ולא זה וזה זכאין לא במציאתה ולא במעשה ידיה, ולא בהפרת נדריה. היתה בת ישראל, נפטלה מן הפהנה, ובת לוי מן המעשר, ובת כהן מן התרומה. ואין יורשים של זה ויורשים של זה יורשים את כתבתה. ואם מתו, אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מיבמין. רבי יוסי אומר, כתבתה על נכסי בעלה הראשון. רבי אלעזר אומר, הראשון זכאי במציאתה ובמעשה ידיה, ובהפרת נדריה. ורבי שמעון אומר, ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה, ואין הולך ממנו ממזר. ואם נסת שלא ברשות, מתרת לחזור לו:

מן השני, ממזר גמור. ואם החזירה הראשון וילדה, הוא ממזר מדבריהם: לא זה זה זכאין במציאתה – דטעמא מאי אמור רבנן מציאת אשה לבעלה, משום איבה, הכא תיהוי לה איבה ואיבה: ולא במעשה ידיה – דטעמא מאי אמור רבנן מעשה ידיה לבעלה משום מזוני, והכא דמזוני לית לה, מעשה ידיה לאו דלילה: ולא בהפרת נדריה – דטעמא מאי בעל מיפר נדרי אשתו, כי היכי דלא תתגנה על בעלה, הכא תתגנה ותתגנה: נפסלה מן הכהונה – דזונה היא: מן המעשר – הנסא היא. דבת לוי שזנתה לא נפסלה מן המעשר: מן התרומה – אפילו תרומה דרבנן: יורשים כתובתה – כתובת בנין דכרין: חולצין ולא מיבמין – אחיו של ראשון חולץ מדאורייתא ורבנן גזור דלא ליבם, ואחיו של שני חולצין מדרבנן כי היכי דבעיא גט משני מדרבנן: ביאתה או חליצתה – ארישא פליג דקתני ולא מיבמין: ואין הולך ממנו ממזר – אם החזירה ראשון. ולית הלכתא לא כר' יוסי ולא כר' אליעזר ולא כר"ס: נשאת שלא ברשות – כ"ד, כגון שאמרו לה שני עדים מת בעליך שאינה צריכה להיתר כ"ד:

רע"ב – (א) האשה. ואמרו לה מת בעליך – שאמר לה עד אחד מת בעליך ונשאת על פי עד אחד. ולפיכך תלא מזה ומזה כדין אשת איש שזנתה שאסורה לבעל ואסורה לזוועל, ללאו חנוסה היא, ואף על גב דהימנוהו רבנן לעד אחד באשה משום עגונה, טעמא מאי משום דהיא גופה דייקא ומנסבא, והך דלא דייקא קנסין לה. אבל נשאת על פי שני עדים שאמרו לה מת בעליך, הא אמרינן בסיפא נשאת שלא על פי כ"ד כלומר שלא היתה צריכה להיתר כ"ד כיון שהיו שני עדים מעידין בדבר, מותרת לחזור לבעלה הראשון, דחנוסה היא, דמאי הוה לה למעבד. ובגמרא מוכח דלית הלכתא הכי, אלא לא שגא נשאת על פי כ"ד בעד אחד ולא שגא נשאת ע"פ שני עדים אם בא בעלה הראשון תלא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה: וצריכה גט מזה ומזה – טעמא דבעיא גט משני, שכשרואים את הראשון חי סבורים שגרשה וע"י כן נשאה שני ואשתו גמורה היא, ואם מוציאה בלא גט נמצאת אשת איש יוצאה בלא גט: ולא בלאות – שנאבדו, אבל בלאותיה הקיימים לא הפסידה: והולך ממזר מזה ומזה – אם ילדה

חק לישראל – פרשת מקץ יום ג'

(ב) נסת על פי בית דין, תצא, ופטורה מן הקרבן. לא נסת על פי בית דין, תצא, וחיבת בקרבן. יפה כח בית דין, שפטורה מן הקרבן. הורה בית דין לנשא, והלכה וקלקלה חיבת בקרבן, שלא התירוה אלא לנשא:

רע"ב – (3) ופטורה מן הקרבן – ליחיד
 עשה זהוראת בית דין פטור מן הקרבן:
 שלא על פי בית דין – אלא בשני עדים,
 חייבת בקרבן, דאוגת היא. ולית הלכתא כי

(א) האשה שהלה בעלה ובנה למדינת הים, ובאו ואמרו לה, מת בעליך, ואחר כך מת בנה, ונשאת, ואחר כך אמרו לה חלופי היו הדברים, תצא והולד ראשון ואחרון ממזר. אמרו לה, מת בנה ואחר כך מת בעליך, ונתיבמה, ואחר כך אמרו לה, חלופי היו הדברים, תצא והולד ראשון ואחרון ממזר. אמרו לה, מת בעליך, ונסת, ואחר כך אמרו לה, קים היה ומת, תצא והולד ראשון ממזר, והאחרון אינו ממזר. אמרו לה, מת בעליך ונתיבמה, ואחר כך בא בעלה, מתרת לחזור לו. אף על פי שנתן לה אחרון גט, לא פסלה מן הכהנה. את זו דרש רבי אלעזר בן מתתיהו, (ויקרא כא) ואשה גרושה מאישה, ולא מאיש שאינו אישה:

רע"ב – (ג) ואחר כך מת בנה – ולא
 הוזהרה לזכור: ונשאת – לשוק: ראשון
 ואחרון – ראשון שלפני השמועה, ואחרון

(ד) מי שהלכה אשתו למדינת הים, ובאו ואמרו לו מתה אשתך, ונשא את אחותה, ואחר כך באת אשתו, מתרת לחזור לו. הוא מתר בקרובות שניה, ושניה מתרת בקרוביו. ואם מתה ראשונה, מתר בשניה. אמרו לו, מתה אשתך, ונשא את אחותה, ואחר כך אמרו לו, קימת היתה, ומתה, הולד ראשון ממזר, והאחרון אינו ממזר. רבי יוסי אומר, כל שפוסל על ידי אחרים, פוסל על ידי עצמו. וכל שאין פוסל על ידי אחרים, אינו פוסל על ידי עצמו:

רע"ב – (7) מותרת לחזור לו – דקדושי
 שניה אינן כלום וזנות בא עליה. ואמרינן
 בגמרא ושכב איש אותה (במדבר ח), שכיבתה
 אוסרתה ואין שכיבת אחותה אוסרתה: ומותרת
 בקרובות השניה – לישא בתה, דקיי"ל
 נושאים על האנוסה ועל המפותה: ר' יוסי
 אומר כל שפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י
 עצמו – ר' יוסי שמעיה לתנא קמא דקאמר
 לא שנה לחזלי אשתו וגיסו שהוא בעל אחות
 אשתו למדינת הים ולא שנה לי ארוסתו
 וגיסו, וצאו ואמרו לו מתה אשתך ומת גיסך
 ונשא את אחותה ואח"כ צאו אשתו וגיסו,

אשת גיסו חסורה על גיסו, ואשתו מותרת לו.
 וא"ל ר' יוסי ארוסתו וגיסו דאיכא למימר
 תנאה הוי בקדושין והאי דנסיב לאחותה שפיר
 קנסיב ובעיא גט מיניה דלא לימרו אשת איש
 יולאת בלא גט, דפסיל לה ע"י אחרים דהיינו
 גיסו, דכיון דנפקא מיניה בגיטא אפסיל לה
 מדעלה, פוסל נמי ע"י עצמו ואחסרא ליה
 אתתיה עליה דהויא אחות גרושתו, אבל היכא
 דחזלי אשתו וגיסו למדינת הים וקא נסיב לה
 לאחותה דליכא למימר תנאה הוה ליה
 בנשואין ושפיר קנסיב לה להאי כדאיכא
 למימר בארוסין, ולא בעיא גט מיניה ולא

חק לישראל – פרשת מקץ יום ג'

קפסיל ע"י אחריים דהא לא פסלה אשת גיסו
אגיסו, אינו פוסל ע"י עכמו, ושריא ליה

(ה) אָמְרוּ לוֹ, מִתָּה אֲשֶׁתְּךָ, וְנָשָׂא אַחֻתְּהָ מֵאִבֶּיהָ, מִתָּה, וְנָשָׂא אַחֻתְּהָ מֵאִמָּהּ, מִתָּה, וְנָשָׂא אַחֻתְּהָ מֵאִבֶּיהָ מִתָּה, וְנָשָׂא אַחֻתְּהָ מֵאִמָּהּ וְנִמְצְאוּ כֻלָּן קַיְמוֹת, מִתָּר בְּרֵאשׁוֹנָה, בְּשִׁלְיִישִׁית, וּבַחֲמִישִׁית, וּפּוֹטְרוֹת צְרוּתֵיהֶן, וְאָסוּר בְּשִׁנְיָהּ וּבְרַב־עֵיט, וְאִין בִּיאַת אַחַת מֵהֶן פּוֹטְרַת צְרָתָהּ. וְאִם בָּא עַל הַשְּׁנִיָּה לְאַחַר מִיתַת הָרֵאשׁוֹנָה, מִתָּר בְּשִׁנְיָהּ וּבְרַב־עֵיט, וּפּוֹטְרוֹת צְרוּתֵיהֶן, וְאָסוּר בְּשִׁלְיִישִׁית וּבַחֲמִישִׁית, וְאִין בִּיאַת אַחַת מֵהֶן פּוֹטְרַת צְרָתָהּ:

כאנוסה ומפוחה, ותניא, אנס אשה מותר לישא צתה, ללא אסרה תורה אלא אחות אשה בלבד, והיכא ללא תפסי קדושין לאו אחות אשה היא. וכן החמישית אע"פ שהיא אחות הרביעית, מותרת, דהואיל ל ותפסי קדושין בשלישית נמצאת ביאת רביעית שהיא אחות שלישית ביאת זנות וכל אסרה חמישית עליו: ופוטרות כרותיהן – אם מת וצא יצא ויצא אחת מהן פוטרת כרתה: ואסור בשניה – מפני הראשונה. וברביעית מפני השלישית: ואם צא על השניה לאחר מיתת הראשונה – שאמת היו הדברים של ראשונה, ושאר הדברים שקר היו, אסור בשלישית מפני השניה ובחמישית מפני הרביעית:

רע"ב – (ה) אמרו לו ממה אשתך ונשא אחותה מאביה – שלא מאמה, וחזרו ואמרו לו ממה השניה, ונשא אחותה של השניה מאמה ולא מאביה, ונמצאת זו השלישית נכריה אצל הראשונה, וחזרו ואמרו לו ממה זו השלישית, ונשא אחותה של שלישית זו מאביה ולא מאמה, נמצאת רביעית רחוקה מן השניה וכ"ש מן הראשונה, וחזרו ואמרו לו ממה זאת הרביעית: ונשא אחותה מאמה – והיא רחוקה מן השלישית וכן מן הראשונה ומן השניה, ואחר כך אמרו לו כולן קיימות: מותר בראשונה בשלישית ובחמישית – שאינן קרובות זו לזו. ואף על פי שהשלישית אחות השניה, שריא, דקדושי שניה לא תפסי, לאחות אשה היא לראשונה שלקחה מקודם, והואיל לה

(ו) בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, הוּא פּוֹסֵל עַל יְדֵי אַחִיו, וְהָאֲחִים פּוֹסְלִין עַל יְדוֹ, אֲלֵא שֶׁהוּא פּוֹסֵל תְּחִלָּה, וְאַחִין פּוֹסְלִין תְּחִלָּה וְסוּף. בִּיצֵד, בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל יְבִמְתּוֹ, פָּסֵל עַל יְדֵי אַחִיו. בָּאוּ עֲלֶיהָ אַחִין, וְעָשׂוּ בָּהּ מֵאֲמָר, נִתְּנוּ גִט אוֹ חֶלְצוֹ, פָּסְלוּ עַל יְדוֹ:

לא פסלה מאחיו, אבל צביאה פוסל בן תשע שנים ויום אחד בין בתחלה בין בסוף. ומתניתין חסורי מחסרה והכי קתני, אלא הוא פוסל תחלה והן פוסלין תחלה וסוף. צמה דברים אמורים, במאמר, אבל ציאה אפילו בסוף נמי פסיל, כיצד, בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו וכו':

רע"ב – (ו) בן תשע שנים ויום אחד פוסל – את היבמה לאחיו אם צא עליה, דביאתו ציאה. או אם נתן גט או עשה צה מאמר, שיש לו גט ויש לו מאמר, אבל אינו גט גמור ולא מאמר גמור: אלא שהוא פוסל תחלה – בגמרא מפרש דבמאמר הוא פוסל תחלה ולא בסוף, שאם אחיו הגדול עשה מאמר ואח"כ עשה מאמר זה שהוא בן תשע שנים ויום אחד

(ז) בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל יְבִמְתּוֹ, וְאַחַר כֵּן בָּא עֲלֶיהָ אַחִיו שֶׁהוּא בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, פָּסֵל עַל יְדוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אֹמֵר, לֹא פָּסֵל: לֹא פָּסֵל – דְּבִיאַת בֶּן תִּשְׁעַ לְר"ט סַפֵּק קִנְיָא סַפֵּק לֹא קִנְיָא, אִי קִנְיָא קִנְיָא לְגַמְרֵי וְלֹא

רע"ב – (ז) פוסל על ידו – דהוי ליה כמאמר אחר מאמר לשניהם תופסין צה: ר"ט אומר

חק לישראל – פרשת מקץ יום ג'

ואין הלכה כרבי שמעון:

מהניח ביאת אחיו, ואי לא קניח הוה ליה כמי שלא בעל לא הוא ולא אחיו, הילכך לא פסל.

(ח) בן תשע שנים ויום אחד שָׁבָא עַל יְבִמְתּוֹ, וְאַחַר כֵּן בָּא עַל עֲרֹתָהּ, פָּסַל עַל יְדֵי עֲצָמוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, לֹא פָּסַל בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל יְבִמְתּוֹ, וְמֵת, חוֹלְצָת וְלֹא מְתִיבְמָת, נְשִׂא אִשָּׁה וְמֵת, הֲרִי זֶה פְּטוּרָה:

– שאינה יבמתו, ומת וכו' אחים: הרי זו פטורה – דאע"ג דביאתו ביאה אין קנינו קנין כלום עד שיביא שתי פטורות, אבל ביבמה הואיל וזקוקה לו עשו אותה רבנן כמאמר:

רע"ב – (ח) בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ומת, חולצת ולא מתיבמת – שיט עליה זיקת שני יבמין, שבביאתו של זה הקטן שהוא כמאמר בגדול לא יצאת מידי זיקת נפילה ראשונה, וחלה עליה זיקת נפילה שניה, ותנן בפרק ד' אחים, מי שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יבמין: נשא אשה

(ט) בן תשע שנים ויום אחד שָׁבָא עַל יְבִמְתּוֹ, וּמִשֶּׁהֲגִדִּיל נְשִׂא אִשָּׁה אַחֲרַת וְמֵת, אִם לֹא יָדַע אֶת הָרֵאשׁוֹנָה מִשֶּׁהֲגִדִּיל, הָרֵאשׁוֹנָה חוֹלְצָת וְלֹא מְתִיבְמָת, וְהַשְּׂנִיָּה אוֹ חוֹלְצָת אוֹ מְתִיבְמָת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, מִיָּבֵם לְאִיזוֹ שִׁירְצָה, וְחוֹלֵץ לְשִׁנְיָהּ. אֶחָד שֶׁהוּא בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד, וְאַחַד שֶׁהוּא בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה שָׁלֹא הִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת:

כרתה במהקת מאמר לרבנן, מחזו כשתי יבמות הבאות מבית אחד: אחד בן תשע ואחד בן עשרים – שניהן שוין לכל האמור למעלה, דכל כמה דלא אייתי שתי פטורות קטן הוא, עד שיהיה בן ל"ה שנה, ואם הגיע לחמש ושלשים שנה ולא הביא שתי פטורות אף על פי שלא נראו בו סימני סרים המפורשים למעלה, הרי זה סרים חמה:

רע"ב – (ט) אם לא ידע הראשונה משהגדיל, ראשונה חולצת ולא מתיבמת – דזיקת שני יבמין עליה הואיל ולא ידעה משהגדיל לא יצאת ידי נפילה ראשונה: רבי שמעון אומר מיבם לחיזה שירצה – לזית ליה לרבי שמעון זיקת שני יבמין. והכי נמי אמרינן בפרק ארבעה אחים: וחולץ לשניה – דהא לאו כרות נינהו לאפטורי חדא ביבום חברתה, ויבומי תרווייהו לא, הואיל והוא

גמרא – יבמות דף מ"ז ע"א

תנו רבנן גר שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו, מה ראית שבאת להתגייר, אי אתה יודע שישראל בזמן הזה, דוויים, דחופים, סחופים, ומטורפין, ויסורין באין עליהם, אם אומר יודע אני ואיני כדאי, מקבלין אותו מיד. ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות. ומודיעין אותו עון לקט, שכחה, ופאה ומעשר עני. ומודיעין אותו עונשן של מצות. אומרים לו, הוי יודע שעד שלא באת למדה זו. אכלת חלב. אי אתה ענוש כרת חללת שבת אי אתה ענוש סקילה ועכשיו אכלת חלב ענוש כרת חללת שבת ענוש סקילה, וכשם שמודיעין אותו עונשן של מצות

חק לישראל – פרשת מקץ יום ג'

כך מודיעין אותו מתן שכרן. אומרים לו, הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים, וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל לא רוב טובה, ולא רוב פורענות, ואין מרבין עליו, ואין מדקדקין עליו, קיבל, מלין אותו מיד. נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה, חוזרים ומלין אותו שניה. נתרפא מטבילין אותו מיד, ושני ת"ח עומדים על גביו ומודיעין אותו מקצת מצות קלות, ומקצת מצות חמורות, טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו. אשה נשים מושיבות אותה במים עד צוארה, ושני ת"ח עומדים לה מבחוץ ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות, אחד גר ואחד עבר משוחרר, ובמקום שנדה טובלת שם, גר ועבר משוחרר טובלין, וכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בגר ובעבר משוחרר ובנדה:

רש"י על הגמרא

השתא ע"י טבילה הוא נכנס לכלל גירות הלכך בשעת טבילה מטה לריך לקבל עליו עול מלות: אחד גר ואחד עבד משוחרר – לקמן מפרש למאי הלכתא אקשינהו: ובמקום שנדה טובלת – בארבעים סאה: שם גר ועבד משוחרר טובלין – ואע"פ שאין טבילתו משום טומאה וטהרה כשאר טבילות: חוצץ בגר ועבד משוחרר ובנדה – לבעלה ואע"פ שאין טבילתו לענין מגע טהרות כשאר טבילות:

וסחופין – שפלים וכפויין כמו סחופי כסא (שבת 97 סו) כפיית הכלי: ואיני כדאי – ואיני ראוי להשתתף בזכרתו ומי יתן ולאזכה לכך: ומודיעים אותו – לקמן מפרש טעמא דכולה מתני': לא רוב הטובה – לפי שיצר הרע מחזר אחריהן כדאמר ר' זמס' סוכה (77 נב) ושמא תזוז לעתן עלייהו ויחטאו: ואין מרבין עליו – דברים לאיים עליו שיפרוש: אינן – חתיכות בשר שלא נפרעת המילה הכלכה: ומודיעין אותו מהלכת מלות –

זוהר – מקץ דף קצ"ח ע"א

ויפר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו. רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים מט) למה אירא בימי דע עון עקבי יסבני. תא חזי, תלת אינון דדחלין ולא ידעין ממה דחלין, ואוקמוה. אבל אית מאן דדחיל, ולא ידע ממה איהו דחיל, בגין אינון חטאי. דלא ידע דאינון חטאין, ולא אשגח בהו, ואיהו דחיל מימי דע:

מאן אינון ימי דע, אליו אינון יומין דאינון אזדמנון בההוא (דף קצח ע"ב) דע. ומאן אינון, (ד"א איהו) דא יצר הרע, דאיהו אקרי דע. ואית ליה יומין ידיעו, דאתיהיב ליה רשו בעלמא, לאסטאח לכל אינון דמסאבי ארתיהו. דמאן דאתי לאסתאבא, מסאבי ליה. ואליו אינון אקרוו ימי דע, ואליו ממונו על אינון חובין דדשין בהו בני נשא בעקביהו:

חק לישראל – פרשת מקץ יום ג'

תא חזי, כל אינון דמסאבי ארחייהו, כמה חבילי טהירין אודמנו לגבייהו, ומסאבי להו. בארחא דבעי בר נש למיחה, בהווא ארחא מדברין ליה ממש. אתי בר נש לאתדכאה, כמה אינון דמסייעין ליה:

הא תנינו, דכד בר נש קם בעפרא, בעי לאסחאה ידוי, מגו (לעיל נג א) נטלא דמנא, דאיהו מאנא ליטול מניה מנא. מגו מאן דאסחי ידוי בקדמיתא, כמה דאוקמוהו. ותא חזי, בגין נטלא דא, אוקימנא מלה:

ותו, דבעיא ליה לבר נש, לנטלא ידא ימינא בשמאלא. בגין לשלטאה ימינא על שמאלא, ויסתחי ימינא מן שמאלא, ובגין כף איהו נטילא. ועל דא, מאן דנטיל ידוי, יטול ימינא בשמאלא, לאשלטא ימינא על שמאלא. בגין דלא יהיב דוכתא ליער הרע לשלטאה כלל, והא אוקימנא:

תא חזי, בשעתא דדינא בישא שלטא, לא אתיב ידיה מלאבאשא. ובשעתא דימינא שלטא על עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות לתברא לון, חייס קודשא בריה הוא עלייהו, ולא שעי לון:

ובגין כה, כל מאן דאיהו חטי, באינון חטאין דדש בהו ברגלוי, לא ידע בהו, ודחיל תדירא. דוד מלכא הוה אסתמר תדיר מחובין אליו, וכד הוה נפיק לקרבא, הוה מפשפש לון. ועל דא לא דחיל לאגחא עמהון קרבא:

ותא חזי, ארבע מלכין הוו, מאן דשאל דא לא שאל דא. דוד אמר, (תהלים יח) ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד פלותם. מאי טעמא, בגין דהוה אסתמר מאלין חובין, ולא יהיב דוכתא לשנאוי לשלטאה. ועל דא בעי למרדף אבתרייהו תדיר, ולא ירדפון אינון אבתריה למתבע חובין, ויפול בידייהו:

אסא הוה דחיל יתיר, אף על גב דהוה מפשפש בחטאוי, ולא כדוד מלכא. איהו בעי למרדף אבתרייהו, ולא יגיח לון, ויקטול לון קודשא בריה הוא, וכף הוה. דכתיב, (דבה"י ב יד) וירדפם אסא והעם אשר עמו וגו', וכתיב ויגוף יי את הכושים לפני אסא ולפני יהודה וינוסו הפוששים. (וכו) דוד מה פתיב ביה, (שמואל א ל) ויכם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם. אבל אסא איהו דדיף וקודשא בריה הוא מחי:

יהושפט מלך יהודה, אוף הכי נמי הוה שאל. ואמר, לא יכילנא למרדף ולא לקטלא. אלא אנא אומר, ואת קטיל לון. בגין דלא הוה מפשפש כל כף כאסא. וקודשא בריה הוא עבד ליה הכי. דכתיב, (דבה"י ב ט) ובעת החלו ברנה ותהלה נתן יי מארבים על בני עמון מואב והר שעיר הפאים ליהודה וינגפו:

חזקיה מלך יהודה, אוף הכי נמי אמר. אנא לא יכילנא, לא לזמרא, ולא למרדף, ולא לאגחא קרבא. בגין דדחיל מאלין חובין דקאמרו. מה פתיב, (מלכים ב יט) ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך יי ויך במחנה אשור מאה ושמונים

חק לישראל – פרשת מקץ יום ג'

וּחְמֹשֶׁה אֶלֶף וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֶּקֶר וְהָנִיחַ כָּלֶם פְּגָרִים מֵתִים. וְחִזְקִיָּה הָוּה יְתִיב בְּבֵיתֶיהָ וְשָׁכִיב בְּעַרְסִיהָ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָטִיל לֹון:
 וּמַה צְדִיקִים אֲלִין הָוּו דְּחֲלִין מֵאֲלִין חוּבִין, שְׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. בְּגִין כֶּךָ אֵית לִיה לְבַר נָשׁ לְאַסְתְּמָרָא מֵאֲלִין חוּבִין, וְלַפְשֵׁפְשָׁא בְּהוֹן בְּדַקְאֲמָרוֹ. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלֹטוֹן עֲלוּי אֵינּוֹן יְמֵי רַע, דְּלֹא מְרַחְמֵי עֲלֵיהּ:
 תָּא חֲזִי, וַיִּכְר יוֹסֵף אֶת אָחִיו. בְּשַׁעֲתָא דְּנִפְלֹו בְּיָדֵיהּ, אִיהוּ רַחִים עֲלֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁלִים. וְהֵם לֹא הִפְרִוּהוּ, דְּאֵינּוֹן שְׁמַעוֹן וְלֹוּי, אֲתוּ מִסְטָרָא דְּדִינָא קִשְׂיָא, וְעַל דָּא לֹא רַחִימוּ עֲלֵיהּ. דְּהָא כָּל אֵינּוֹן מֵאֲרִיְהוֹן דְּדִינָא קִשְׂיָא, לֹא מְרַחְמֵי עֲלֵיהּ דְּבְנֵי נְשָׂא בְּשַׁעֲתָא דְּנִפְלֵי בִּידֵיהּ:
 וּבְגִין כֶּךָ אָמַר דָּוִד, (תהלים מט) לָמָּה אֵירָא. יְרֵאתִי לֹא כְּתִיב, אֲלֹא אֵירָא, (אלא) דְּאֵית (נ"א דלית) לִי לְמִדְחַל (דף קצט ע"א) מֵאֵינּוֹן יְמֵי רַע, בְּדַקְאֲמָרוֹ. עוֹן עֲקָבֵי יִסְבְּנִי, מֵאֵן עֲקָבֵי. אֲלִין אֵינּוֹן בְּרֹזָא דְּמַהִימְנוּתָא. דְּכְתִיב, (בראשית כה) וַיְדוּ אוֹחֲזֹת בְּעֲקֵב עֵשׂוֹ, דָּא הוּא עֲקִיבָא. וְאֵינּוֹן עֲקִיבִין דְּמִסְתַּפְּלִין בְּהוּ תְּדִיר בְּהוּא חוּבָא דְּדֵשׁ בִּיה בַּר נָשׁ תְּדִיר בְּעֲקָבוּי:
 תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחַבְלֵי הַשּׁוֹא וְכַעְבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה. בְּחַבְלֵי הַשּׁוֹא, דְּדֵשׁ בִּיה בְּעֲקָבָא וְלֹא חֲיִישׁ עֲלֵיהּ. וְלִבְתַּר אֲתַתְּקַף וְאֲתַעְבִּיד (בחבלי השוא) כְּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, וְאֲתַתְּקַף הוּא חֲטָאָה. וְאֲסִטִּי לִיה בְּהֵאֵי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְּאֲתִי:
 זְכַאִין אֵינּוֹן צְדִיקֵיָא, דִּידְעִין לְאַסְתְּמָרָא מִחוּבֵיהוֹן, וְאֵינּוֹן מְפַשְׁפְּשִׁין תְּדִיר בְּעוּבְדֵיהוֹן. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח עֲלֵיהּ מְקַטְרָגָא בְּהֵאֵי עֲלָמָא, וְלֹא יִסְטוֹן עֲלֵיהּ לְעֲלָמָא דְּאֲתִי. דְּהָא אוֹרֵייתָא מִתְקַנָּא לְהוּ אֲרַחִין וְשְׁבִילִין לְמִיְהוּ בְּהוּ, דְּכְתִיב, (משלי א) דְּרַכִּיָּה דְּרַכִּי נָעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם:

הלכה – הרמב"ם הלכות עבודה זרה פרק י"ב

- (ד) טומטום ואנדרוגינוס הרי הן ספק נותנין עליהן חומרי האיש וחומרי האשה בכל מקום וחייבים בכל ואם עברו אינם לוקין;
 (ה) אע"פ שהאשה מותרת לגלח פאת ראשה הרי היא אסורה לגלח פאת ראש האיש ואפילו קטן אסור לה לגלח לו פאה. [השגת הראב"ד – אע"פ שהאשה מותרת לגלח פאת ראשה הרי היא אסורה לגלח פאת ראש האיש ואפילו קטן אסור לה לגלח לו פאה א"א האיסור הזה אינה לוקה עליו לא בגדול ולא בקטן אלא מדרבנן הוא דאסור מדאמר רב אדא בר אהבה לרב הונא חובה דמקפה לבניה קטנים תקברינהו לבניה אלמא איסורא אית בהו];
 (ו) ופאה זו שמניחים בעדעים לא נתנו בו חכמים שיעור ושמענו מזקנינו שאינו מניח פחות מארבעים שערות ומותר ללקט הפאות במספריים לא נאסר אלא השחתה בתער;